

ఇక్కడి కళాకారుల చేతులలో ఏం మహత్వం ఉందో గాని మమ్ములను జీవం ఉట్టిపడేలా తయారుచేస్తారు. అడవులలో దొరికే పొనికి కర్రను ఉపయోగిస్తారు. ముందుగా కొయ్యను చిన్న చిన్న ఆకారాలుగా చెక్కుతారు. తరువాత చింతగింజల పిండితో తయారుచేసిన జిగురుతో వాటిని అతికిస్తారు. దాంతో అందమైన ఆకారం తయారౌతుంది. దానిని ఎండలో ఆరబెడతారు. తరువాత అడవులలో దొరికే ఆకు పసర్లతో తయారుచేసిన సహజ రంగులను మాకు అద్ది మమ్మల్ని ఆకర్షణీయంగా తయారుచేస్తారు. అలా చేసిన వాటిలో పండ్లు, కూరగాయలు, లవంగాలు, యాలకులు, అగ్గిపెట్టె, తమలపాకులు మొదలైనవి చూస్తే చాలా సహజంగా ఉంటాయి. ముట్టుకొని చూసేదాకా మేం బొమ్మలం అని మీకు తెలియదు. అంత సహజంగా ఉంటాయి.

ఈ కళాకారులు మమ్మల్ని తయారుచేయడంతోపాటు వర్ణచిత్రాలు కూడా గీస్తారు. పిల్లలూ! మేం ఎంతో అందంగా, అద్భుతంగా, సహజత్వం ఉట్టిపడేలా ఉంటాం. కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుడికి చేసిన గీతోపదేశం చిత్రం, మునికోపంవల్ల శిలారూపం దాల్చిన గంధర్వకన్య చిత్రం, ప్రకృతి చిత్రాలు, దేవతల చిత్రాలు మొదలగునవి మాలో బాగా ప్రసిద్ధిగాంచినవి.

మా గురించి తెలుసుకొంటుంటే మమ్మల్ని చూడాలనిపిస్తుంది కదా పిల్లలూ! మమ్మల్ని మీ ఇంటికి తీసుకువచ్చి మీ ఇంటిని అందంగా అలంకరించుకోవాలని అనిపిస్తుందా? మేము మన రాష్ట్రంలోని నగరాలలో ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన హస్తకళా వస్తువుల విక్రయకేంద్రాలైన గోల్కొండ ఎంపోరియంలో మేము కొలువుదీరి ఉంటాం. అక్కడ మమ్మల్ని మీరు కొనుక్కొని మీ ఇళ్ళకు తీసుకొని వెళ్ళవచ్చు.

దేశంలోకెల్లా అందమైన బొమ్మలం మేమే అని మన రాష్ట్రపతి మాకు అవార్డును కూడా ఇచ్చారు. మాకు మన దేశంతోపాటు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కూడా ఆదరణ ఉన్నది. అమెరికా, రష్యా, మలేషియా, స్విట్జర్లాండ్, సింగపూర్, దుబాయ్ మొదలైన దేశాలలో కూడా మాకు మంచి గిరాకీ ఉంది.

మా గురించి ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకొన్నారు కదా! మరి... మమ్మల్ని చూడడానికి మా గురించి మరిన్ని విషయాలు తెలుసుకోవడానికి నిర్మల్ పట్టణాన్ని తప్పకుండా సందర్శిస్తారు కదా! అక్కడ కలుద్దాం!

భాషాసామర్థ్యాల సాధన

I

వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం

- అ) మీకు ఏ బొమ్మలంటే ఇష్టమో చెప్పండి. ఎందుకు ఇష్టమో చెప్పండి.
- ఆ) మీరు బొమ్మలతో ఏం చేస్తారు?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకోవడం

- అ) కింది వాక్యాలను చదువండి. వాటిని వరుసక్రమంలో రాయండి.

- 1) అందమైన రూపాలను ఎండలో ఆరబెడతారు.
- 2) జీవం ఉట్టిపడే కొయ్యబొమ్మలు తయారౌతాయి.
- 3) అడవులలో దొరికే పొనికి కర్రను ఉపయోగిస్తారు.
- 4) ఆకు పసర్లతో తయారుచేసిన రంగులు అద్దుతారు.
- 5) చింత గింజల పిండి జిగురుతో అతికిస్తారు.
- 6) ముందుగా కొయ్యను చిన్న చిన్న ఆకారాలుగా చెక్కుతారు.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

- ఆ) కింది పేరాను చదువండి. పేరా కింద తప్పుగా ఇచ్చిన వాక్యాలను పేరా ఆధారంగా సరిచేసి రాయండి.

పిల్లలూ! బాగున్నారా! నేనెవరో గుర్తుపట్టండి చూద్దాం! “ఆకాశంలో ఎగురుతాను కాని పక్షిని కాను. తోక ఉంటది కాని జంతువును కాను. రెక్కలు లేవు గాని పైకి ఎగురగలను.”

శభాష్ పిల్లలూ! భలే గుర్తుపట్టారు. ఔను! నేను పతంగిని. మీకందరికీ నాతో ఆడుకోవడం ఇష్టం కదా! నాకు సంక్రాంతి పండుగ అంటే చాలా ఇష్టం. ఎందుకంటే భోగి పండుగ రోజున మీరు నన్ను రకరకాల ఆకారాలతో అందంగా అలంకరించి పోటీపడి ఎగరేస్తారు. కాలం మారినాకొద్ది మాలో కూడా ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. మాలో కొందరికి తోకలు లేవు. కొందరికి పెద్ద పెద్ద తోకలు. కొందరికి పెద్ద పెద్ద కళ్ళు. కొందరివి వింత వింత ఆకారాలు. అయినా అందరం ఆకాశంలో ఆనందంగా ఎగురుతుంటాం. మేము ఎంత పైకి ఎగిరినా దారం అనే మా ప్రాణం మీ చేతుల్లో ఉంటుంది. దీన్ని మీరు మాంజా అని కూడా అంటారు. మరి నన్ను ఎగురేసేటప్పుడు చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి.

1) పతంగులు ఒకే ఆకారంలో ఉంటాయి.

---

2) పతంగులకు అసలు తోకలు ఉండవు.

---

3) కాలం ఎంత మారినా పతంగులలో ఏ మార్పు రాలేదు.

---

4) పతంగికి శివరాత్రి పండుగ అంటే చాలా ఇష్టం.

---

5) పతంగికి ప్రాణాధారమైన దారాన్ని సుతిలి అంటారు.

ఇ) కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులను రాయండి.

తెలంగాణలో అతి ప్రాచీనమైన ఒక జానపద చిత్ర కళ 'నకాషీ కళ'. అప్పటి రాజులను, నవాబులను మెప్పించిన కళ నకాషీ చిత్రకళ. టి.వి., సినిమా మాధ్యమాలు లేని ఆ రోజుల్లో ప్రజలకు వినోదాన్ని, విద్యను, కాలక్షేపాన్ని అందించింది. రామాయణం, మహాభారతం, భాగవతంతో పాటు, తెలంగాణ సంస్కృతి సాంప్రదాయాలకు చెందిన కథలను తెలియ చెప్పేందుకు కాన్వాస్ గుడ్డపై చిత్రించిన బొమ్మల పటాన్ని ఉపయోగించేవారు. ఇలా పటంపై కథలకు అనుగుణమైన బొమ్మలను కాన్వాస్ గుడ్డపై చిత్రించేవారే నకాషీలు. వీరు మునుపటి వరంగల్ జిల్లా చేర్యాల, వేములవాడ మండలంలోని తిప్పాపురం, అనుపురం గ్రామాల్లో ఉన్నారు.

కథకులు తాము చెప్పబోయే కథకు సంబంధించిన చిత్రపటాన్ని గుండ్రంగా చుట్టి కథను చెప్పతూ తాము చెప్పే సన్నివేశానికి సంబంధించిన దృశ్యం వచ్చేలా దానిని తిప్పుతుంటారు. అందువల్ల దీనిని స్క్రాల్ పెయింటింగ్ అని కూడా అంటారు. కాని ప్రస్తుతం ఆ కళకు ఆదరణ తగ్గిపోయి ఈ నకాషీ చిత్రాలను ఇళ్ళల్లో, ఐదు నక్షత్రాల హోటళ్ళలో గోడలకు అలంకరించే వాల్ పెయింటింగ్స్ లా వాడుతున్నారు.

1) నకాషీ చిత్రకళ అంటే ఏమిటి?

---

2) నకాషీలు అని ఎవరిని అంటారు?

---

3) నకాషీ కళాకారులు ఏ ప్రాంతంలో ఉన్నారు?

---

4) నకాషీ చిత్రకళలో ఏమేం కథలు ఉంటాయి?

---

5) పై పేరాకు ఒక శీర్షిక పెట్టండి.

సొంతంగా రాయడం

అ) కింది ప్రశ్నలకు జవాబులను రాయండి.

1) నిర్మల్ బొమ్మల చరిత్ర గురించి రాయండి.

2) నిర్మల్ బొమ్మలను ఎలా తయారుచేస్తారు?

3) మీకు ఇష్టమైన బొమ్మల గురించి రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత

అ) నిర్మల్ కొయ్య బొమ్మలు తమ గురించి తాము చెప్పుకున్నాయి కదా! మీరైతే ఆ బొమ్మలతో ఏం మాట్లాడతారు? ఊహించి సంభాషణలు రాయండి.

నిర్మల్ బొమ్మలు : బాగున్నారా పిల్లలూ!

పిల్లలు : బాగున్నాం మీరు చాలా అందంగా ఉన్నారు. మిమ్మల్ని దేనితో తయారుచేస్తారు?

నిర్మల్ బొమ్మలు : _____

పిల్లలు : _____

నిర్మల్ బొమ్మలు : _____

పిల్లలు : _____

నిర్మల్ బొమ్మలు : _____

పిల్లలు : _____

V

పదజాలం

అ) కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలను గుర్తించండి.

1) తోలు బొమ్మలాట చూడటానికి పిల్లలు ఎంతో ఉబలాట పడుతున్నారు. ( )

ఎ) విసుగుచెందు   బి) ఆరాటం   సి) నీరసపడు

2) రామయ్య కుండలు చేయడాన్ని విజయ్ ఆసక్తిగా గమనిస్తున్నాడు. ( )

ఎ) కుతూహలంతో   బి) నిర్లక్ష్యంగా   సి) విసుగుగా

3) మట్టి వినాయకుడి బొమ్మను జీవం ఉట్టిపడేలా తయారుచేసారు. ( )

ఎ) వికారంగా   బి) లావుగా   సి) సహజంగా

అ) కింది ఆధారాలతో పదాలను రాయండి. ప్రతి పదానికి చివర “కారం” ఉండాలి.

- 1) ఉదా : రూపం - కారం
- 2) సహాయం చేయడం -   కారం
- 3) ప్రేమ, వాత్సల్యం -   కారం
- 4) ఎగతాళి చేయడం -   కారం
- 5) ఒప్పుకోవడం -   కారం
- 6) పొగరుబోతుతనం -   కారం

ఇ) కింది పదాలను తిరగేసి రాయండి. రెండు పదాలకు అర్థాలేమిటో చర్చించండి. తెలియని వాటిని ఉపాధ్యాయులను అడిగి తెలుసుకొండి.

ఉదా : టపా - పాట

1) రుచి - _____	5) చిలిపి - _____
2) పడగ - _____	6) కలప - _____
3) దినం - _____	7) పడక - _____
4) కరచు - _____	8) తడుము - _____

భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

అ) కింది పేరాలను చదువండి. (?) ఈ గుర్తుకు ‘○’ చుట్టండి.

రాధ సెలవుల్లో తాతయ్య గారి ఇంటికి వెళ్ళింది. దారిలో సీతమ్మ ఎదురయ్యింది. “ఎవరు పాపా నీవు? ఎవరింటికి పోవాలె? నీ పేరేమిటి? మీది ఏ ఊరు?” అంటూ ప్రశ్నించింది. రాధ చిరునవ్వుతో జవాబు చెప్పింది.

పిల్లలూ! నేను (?) వాక్యం చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్ను (?) “ప్రశ్నార్థక చిహ్నం” అంటారు. నేను (?) వాక్యాలకు చివరన ఉంటే ఆ వాక్యాలను “ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు” అంటారు.

అ) కింది పేరాలను చదువండి. (!) ఈ గుర్తుకు '○' చుట్టండి.

టీచర్ మమతను ఎక్కడికి వెళ్ళావని అడిగింది. “జూకు వెళ్ళాం టీచర్. అబ్బో! జూ ఎంత పెద్దగా ఉన్నదో! రకరకాల జంతువులు, పక్షులు చూశాం.” అన్నది మమత. “ఏయే జంతువులు చూశారు?” అని అడిగింది టీచర్. “పెద్దపులి, ఏనుగు, సింహాలను చూశాం టీచర్! బాబోయ్! వాటిలో ఏనుగు ఎంత పెద్దగా ఉందో!” అన్నది మమత. “అట్లాగా! అంత బాగున్నాయా జంతువులన్నీ!” అన్నది టీచర్.

పిల్లలూ! నేను (!) ఆశ్చర్యకరమైన వాక్యాల చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్నేమంటారో తెలుసా? నన్ను (!) “ఆశ్చర్యార్థక చిహ్నం” అంటారు. ఈ గుర్తు చివరగల వాక్యాలను “ఆశ్చర్యార్థక వాక్యాలు” అంటారు. సంబోధన, ఆశ్చర్యం, సంతోషం, భయం మొదలైన భావాలను తెలిపే పదాల తర్వాత కూడా నన్ను (!) ఉపయోగిస్తారు.

ఇ) ఇంతకుముందు వచ్చిన పాఠాలలో “!”, “?” గుర్తులు ఎక్కడెక్కడ ఉన్నవో గుర్తించి ఆ వాక్యాల కింద గీత గీయండి. 5 వాక్యాలను రాయండి.

ప్రాజెక్టుపని

నిర్మల్ బొమ్మలు ఎలా తయారౌతాయో తెలుసుకొన్నారు కదా! రంగు కాగితాలు ఉపయోగించి మీకు నచ్చిన బొమ్మలను తయారుచేయండి. తరగతిలో ప్రదర్శించండి. ఎలా తయారుచేశారో చెప్పండి.

నేనివి చేయగలనా?

1) బొమ్మల గురించి, నాకిష్టమైన బొమ్మల గురించి చెప్పగలను.	ఔను / కాదు
2) పేరా చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు గుర్తించగలను.	ఔను / కాదు
3) నిర్మల్ బొమ్మల గురించి సొంతంగా రాయగలను.	ఔను / కాదు
4) బొమ్మలతో పిల్లల సంభాషణ రాయగలను.	ఔను / కాదు
5) ఆధారాలతో పదాలు రాయగలను.	ఔను / కాదు
6) ‘!’, ‘?’ గుర్తులను గుర్తించగలను.	ఔను / కాదు

మన కళలు మన సంస్కృతికి చిహ్నాలు.
మన గొప్పతనాన్ని తెలుపుతాయి.